

A FÖLD AKNA-PROBLÉMÁJA ÉS A MEGOLDÁS LEHETŐSÉGEI, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A MAGYAR HONVÉDSÉG KÖZREMŰKÖDÉSÉNEK JAVASOLHATÓ IRÁNYAIRA¹ III.

Dr. Lukács László mk. alezredes, egyetemi docens
a hadtudomány kandidátusa

4. Következtetések és ajánlások

A Föld válságövezeteiben az elmúlt évtizedekben több mint 100 millió aknát telepítettek le különösebb ellenőrzés és okmányolás nélkül. Ezek kb. 75 % -a kisméretű, gyalogság elleni akna. Az így kialakult helyzet mára a békés rendezés és az újjáépítés gátjává vált. Ezt felismerve nemzetközi segítségnyújtási akció bontakozott ki világszerte, az „akna-probléma” megoldására. Az ENSZ és más nemzetközi humanitárius szervezetek komoly pénzeket fordítottak az "akna sújtotta" országok megsegítésére, az aknamentesítésben való tényleges részvételre. A Magyar Köztársaság - csatlakozván a nemzetközi szerződéshez - kötelezettséget vállalt többek között arra is, hogy lehetőségeihez mérten bekapcsolódik ebbe a tevékenységbe (lásd I. fejezet).

Kiderült, hogy az eddigi hadiipari fejlesztések révén kialakított átjárónyitó technológiák és technikák sorban csődöt mondtak e feladat végzése során, és szinte kizárólagosan a kézi mentesítés volt alkalmazható, mellyel viszont hatalmas véráldozatok jártak, és a feladat befejezése is több évtizedet vehet igénybe. Ez viszont az érintett országok szempontjából is katasztrófát jelent, hiszen így esélyük sincs arra, hogy külső gazdasági segítséget vegyenek igénybe a talpra álláshoz.

A világon tehát komoly érdeklődés fordult olyan eszközök felé, melyek hatékonyan, nagy biztonsággal, különböző terepfeltételek mellett képesek végrehajtani aknák mentesítését: a 10-15 kg tömegű harckocsi elleni aknától, az 5-6 cm átmérőjű gyalogság elleni taposóaknáig.

Az újabb - mind az átjárónyítás, mind a gyors és biztonságos területmentesítés problematikáját megoldani kívánó - fejlesztések az alábbi irányokba mutatnak:

- mivel még az aknakifordító ekék bizonyultak a régi eszközök közül a leghatékonyabbaknak, megjelentek a **harcjármű teljes szélességében ható ekék**; ehhez viszont megfelelő motorteljesítményre van szükség a jármű részéről, (a Magyar Honvédség jelenleg alkalmazott eszközei csak átalakítás után felelhetnének meg a szükséges követelményeknek); a gond az, hogy a gyalogság elleni aknák méretei kisebbek, mint az alkalmazott ekék fogainak egymástól való távolsága (elvégre ezek az eszközök továbbra is a harccselekmények műszaki biztosítását szolgálják, és alapfeladatuk a harckocsiakna-mezőkön való átjuttatása a támadó köteléknek), így a területmentesítési igényeknek nem igazán felelnek meg; a fogak közötti távolság további csökkentése viszont még erősebb gépet, és még erősebb

---

¹ A MH Műszaki Főnöke által a MHTT Műszaki szakosztálya részére 1997 évre kiírt pályázatán I. díjat nyert pályamunka

munkaszervet követelne meg; nehezen elképzelhető, hogy ez a jelenlegi (csaknem az optimumra megtervezett) rendszer ilyen irányban tovább finomítható lenne;

- a fejlesztés egy új (vagy inkább egy régebben már alkalmazott, de elfelejtett) irányát jelentik **az ütő hatású átjárónyitó és aknamentesítő eszközök**; működésük alapelve, hogy egy tengely körül nagy sebességgel megforgatott, egymás mellé megfelelő távolságra felhelyezett láncok végére felerősített kalapácsok, a talaj felső rétegét szinte lehántják, felrobbantva vagy szétverve az aknákat, méghozzá a jármű előtt teljes szélességben; a kísérletek alapján a jármű nagy biztonsággal képes a legkülönbözőbb aknák semlegesítésére, ráadásul nagyon nagy hatékonysággal (ami az egy nap alatt mentesíthető terület nagyságát illeti); a fejlesztésben a legtovább a német KEILER aknamentesítő jármű jutott, melyet jelenleg a volt Jugoszlávia területén is alkalmaznak aknamentesítési feladatra; ugyanakkor az eszköz kettős rendeltetésű, harcselekmények során éppúgy alkalmazható tűzhatás alatti átjárónyításra, mint tűzhatáson kívül aknás-lőszeres területek mentesítésére;

- teljesen új elvet követ a BOFORS új eszköze, mely **a talajmarók működési elvét** kölcsönzi az aknamentesítés érdekében; a fogazott tárcsasor szintén a jármű teljes szélességében marja fel a talajt, hatástalanítva a viszonylag kis méretű gyalogság elleni taposóaknákat is; ez az eszköz már kimondottan az ENSZ által megfogalmazott területmentesítő eszközzel szembeni igényeket figyelembe véve került kifejlesztésre, és - szemben a KEILER -rel - harcászati alkalmazásra láthatólag nem is gondoltak a gyártók; a speciális anyagból készült marótárcsák - rongálódás esetén - könnyen és gyorsan cserélhetők, a jármű közvetlenül vagy távvezérelve egyaránt irányítható;

- egyre nagyobb érdeklődés fordul **a robotok** felé úgy a terrorcselekmények megelőzését célzó rendőri munka során, mint a katonai felhasználás terén, vagy a katasztrófa elhárítás veszélyes körülmények között végzett feladataiban (pl. atomerőművi, vagy vegyi üzemi balesetknél); a katonai felhasználásban egyre több országban jelennek meg a fegyvereket hordozó, valamint az aknamentesítő robotok; méreteik erősen eltérőek, a felhasználói igénytől függenek: a személygépkocsi csomagtartójában elhelyezhető eszköztől a táv-vezérelhető aknataposó harckocsiig terjed a skála - mégis a legjellemzőbb a kisméretű jármű rakterében elhelyezhető, viszonylag nagy teherbírású (30-50 kg), kis célfelületet mutató láncfalpas vagy kerek járművek alkalmazása.

Az aknamentesítő és átjárónyitó eszközök régebbi és új generációját áttekintve szembetűnő egy sajátosság: talán a BOFORS járművét kivéve, az összes többi arra készült, hogy járművel járható terepszakaszon végezzen munkát - ugyanakkor a legnagyobb problémát jelentő gyalogsági aknák erdős-bozótos területen találhatóak (lásd a 2. fejezetben). Egy igazán hatékony aknamentesítő eszközt tehát, mely a konfliktusövezetek aknáktól való nagy hatékonyságú megtisztítására hivatott, mindenképpen el kell látni olyan kiegészítő (szükség szerint fel-, vagy leszerelhető) munkaszervvel, mely a gép munkasávjából legalább az aljnövényzetet (esetleg a kisebb átmérőjű fákat, vagy a bambuszt) eltávolítja!

Egy korszerű aknamentesítő járművel szemben az aknák hatásadatainak ismeretében véleményem szerint az alábbi követelmények támaszthatók:

- a mentesítő jármű teljes szélességében kell működnie, különben az érintkezés nélküli gyújtók elpusztítják a járművet;
- biztosítani kell a föld felszínén és a föld alatt lévő aknák hatástalanítását egyaránt (min. 15-20 cm mélységig);

- olyan mechanikus hatást kell biztosítani, mely nem csak a húzásra vagy nyomásra működő gyújtókat aktivizálja, hanem tönkreteszi a közelségi vagy más rendszerű gyújtókkal szerelt aknákat is;
- a talajjal érintkező részeket úgy kell kialakítani, hogy biztosítsák a kis méretű gyalogság elleni aknákat (átmérőjük néha az 5 cm-t is alig éri el) megsemmisítését is;
- a munkaszervnek ki kell bírnia 10-12 kg-os trotil töltet robbanását; a megsérült munkaszervnek könnyen, gyorsan (és lehetőleg olcsón) cserélhetőnek kell lenni;
- az alapgépnek ellent kell állnia a gyalogsági repesz- és ugró repeszaknák hatásainak;
- nem csak a járművekkel járható szakaszokat kell mentesítenie, képesnek kell lennie a bozotos és cserjés részekben is az aknamentesítésre, mivel a tömegesen telepített gyalogság elleni aknákat itt fordulnak elő legnagyobb számban;
- a biztonság fokozása érdekében (pl. az orosz MVU-hoz hasonló aknák alkalmazásának valószínűsége esetén) meg kell oldani a jármű távvezérelt működtetésének lehetőségét is.

JAVASLATOK A MAGYAR HONVÉDSÉG AKNAMENTESÍTÉSI PROGRAMJÁRA VONATKOZÓAN

Véleményem szerint az alábbi három fejlesztési irány megfontolása javasolható a Magyar Honvédség részére a nemzetközi aknamentesítési programba való beintegrálódás, továbbá csapataink aknamező-leküzdő képességének fokozása (ezáltal harctéri mozgékonyágának nagymérvű javítása) érdekében.

a./ A legegyszerűbb megoldásnak az **aknakifordító ekék saját fejlesztésén, esetleg licenc vásárláson alapuló gyártása vagy külpiacról történő beszerzése** kínálkozik:

- a Magyar Honvédség a Magyar Köztársaság Biztonságpolitikai Alapelvein nyugvó politikájának megfelelően védelmi tevékenységet kíván folytatni, célja államhatárunk védelme, országunk szuverenitásának biztosítása. Ezen belül viszont a betört ellenséggel folytatott harctevékenység során támadó harcra is sor kerülhet, egyes irányokban. *Mivel a támadást végrehajtó csoportosításban jelen pillanatban nem rendelkezik mindegyik eszköz individuális átjárónyitó eszközzel, megfontolandó ezek előállításra pl. egy dandár erejű csoportosítás számára.* Az eszközök konkrét rendszeresítési helyéről később, a kialakult konkrét helyzet alapján lehet dönteni. Ennek szükségességét alátámasztja az a tény, hogy környezetünkben minden ország rendelkezik olyan tűzérési csöves vagy reaktív távaknásító eszközzel, melynek alkalmazásával a támadó csoportosítás ezen mentesítő eszközök hiányában nagy hatékonysággal bénítható. Amennyiben a NATO felé tett lépéseink illetve belépési szándékunk felől közelítjük meg a kérdést, szintén pozitív eredményt kapunk, mivel az ottani elvekben is az egy harceszköz - egy mentesítő eszköz alapelv kezd egyre inkább tért hódítani;

- *a harcokosikon kívül célszerű lenne a BMP gyalogsági harcjárművek részére is ekét biztosítani,* mely vagy önálló konstrukcióban, vagy a meglévő orosz KMT-10 licencének megvásárlásával lehetne előállítani; ezt az eszközt nem csak saját fegyveres erőink számára lehetne eladni, de piacképes lenne mindazon országokban, ahol ezt a korszerű eszközt rendszeresítették (a volt szocialista országokon kívül szép számban vásároltak belőle pl. az arab világ országai is);

- célszerű lenne a tárgyalta problémákat (teljes szélességben ható harckocsi elleni aknák elterjedése) figyelembe véve megvizsgálni, hogy a T-72 harckocsik alkalmasak-e teljes szélességű ekek működtetésére? Bár a motorteljesítmény nem éri el pl. a COV jármű 660 kW-os értékét, de az 575 kW már olyan érték, melynél érdemes lehet a kísérleteket megkezdeni. Mivel ez a harckocsi szintén széles körben elterjedt a világon, egy ilyen teljes szélességű eke komoly exportcikk lehet sok ország vonatkozásában (mivel tudtommal ilyen eszköz ehhez a járműhöz még nem készült).

b./ Célszerű lenne **megvizsgálni egyszerű robotok előállításának lehetőségeit, mégpedig a rendőri, a polgári védelmi és a honvédségi szervek számára.** Bonyolult, a harc megvívására alkalmas robotok kifejlesztése nem lehet cél, hiszen ez rendkívül költségigényes és elhúzódó feladat. De egyszerűbb feladatok ellátására alkalmas távirányított eszköz kifejlesztésének pénzügyi lehetőségei megteremthetők.

A hazánkban kialakult haditechnikai fejlesztői, részegység beszerzési és ipari háttér lehetővé teszi ilyen jellegű robotok kifejlesztését és gyártását. A kifejlesztett robotok ára jelentősen alatta maradhatna a világpiacon jelenleg monopol helyzetben levő gyártók diktált árainak. A leendő eszköz nem csak a műszaki csapatoknál lenne alkalmazható, hanem más katonai, polgári védelmi, katasztrófa elhárítási, ipari és rendőri területeken is. A témában már vannak a HM HTI-nek eredményei és háttere, a pilóta nélküli repülőgép fejlesztése kapcsán, amely témában nemzetközi (cseh-olasz-magyar) együttműködés alakult ki. Természetesen az eltérő rendeltetés és kialakítás miatt a leendő eszköz kialakítása egyszerűbb lenne ennél.

c./ Végezetül **megfontolható egy egyedi aknamentesítő eszköz kifejlesztésének lehetősége.** Az eszköz működési alapelvül kétség kívül az eddigi két legsikeresebb modell szolgálhat alapul: a német KEILER harckocsi és a svéd BOFORS által kifejlesztett jármű.

A tengely körül forogott láncos-kalapácsos elvet azóta több gyártó is átvette. Ugyanakkor a rendszernek van egy nagy hátránya, mely átjárónyitás esetén nem okoz különösebb gondot (és végül is eredetileg arra készült), de területmentesítésnél egyáltalán nem tekinthető mellékes szempontnak: a talaj felső 5-25 cm-ét egyszerűen lenyesi, eltávolítja. Vagyis pont a termőtalaj pusztul el, mely a leginkább aknával szennyezett trópusi országokban katasztrófális eredményt is hozhat - ott ugyanis egyébként is vékony a humuszréteg, melynek eltávolítása révén teljesen kopárrá, terméketlenné válhat a táj. Egy békés célú eszköz esetén úgy gondolom egy fejlesztőnek erre és figyelmet kell fordítania.

A BOFORS járműve tárcsáival csak átdolgozza a talajt, itt az egyedüli problémát a megfelelő minőségű marótárcsák előállítása jelentheti. Ez mindenképpen drágábbá teszi a rendszer működtetését, mind a szintén fogyóeszköznek tekinthető kalapácsok pótlása. Ennek ellenére jelentős költségmegtakarítást eredményez az eddigi kézi mentesítéssel szemben, az időnyereségről és a mentesítést végrehajtók biztonságáról nem is beszélve. A csaknem teljes körű alkalmazhatóság érdekében viszont az ilyen elven működő eszközt is el kell látni véleményem szerint olyan kiegészítő munkaszervvel, mely szükség szerint eltávolítja az aljnövényzetet a mentesítés sávjából. Kisebb átmérőjű fás szárú növényzet esetén ez nem csak egy vágó és továbbító szerkezetet (ez utóbbi a már mentesített részre juttatná hátra a levágott növényeket) jelenthet, hanem akár egy darálót is, melynek végtermékei aztán könnyen komposztálódhatnak a talajon, vagy összegyűjtve egyéb felhasználásra is igénybe vehetők lennének.

Az alapgép mindenképpen célszerű ha lánctalpas, legjobb a harckocsi alváz (a repeszaknák miatt szükséges a páncélvédetség). Mivel a munkaszerv működtetését egyébként is külön motor végzi, így a jelen pillanatban kivonás alatt álló és megsemmisítésre váró T-55 harckocsik erre a célra nagyon olcsón beszerezhetők lennének. A torony és a löveg eltávolításával a könnyebbé váló testhez viszonyítva a 400 kW körüli motorteljesítmény is viszonylag kedvezővé válik. Mivel a gép nagysebességű mozgatása nem alapfeltétel, így ez a tény akkor sem okozhat gondot, ha esetleg a munkaszerv tömege a leszerelt alkatrészek tömegéhez közelít.

Összességében egy új fejlesztésű eszköz vonatkozásában véleményem szerint a svéd aknamentesítő működési elve tekinthető a legkedvezőbbnek, a javasolt kiegészítések figyelembevételével.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- 1./ Az 1984. évi 2. számú törvényerejű rendelet a "Mértéktelen sérülést okozóknak vagy megkülönböztetés nélkül hatónak tekinthető egyes hagyományos fegyverek alkalmazásának betiltásáról, illetőleg korlátozásáról" szóló, Genfben, az 1980. évi október hó 10. napján kelt egyezmény és a hozzá csatolt jegyzőkönyvek kihirdetéséről
- 2./ A fenti Egyezmény Felülvizsgálati Konferenciája első részéről (Bécs, 1995. szeptember 25. - október 13) készült összefoglaló jelentés
- 3./ A fenti Egyezmény Felülvizsgálati Konferenciája második folytatásán (Genf, 1996. április 22. - május 3) elfogadott Módosított Jegyzőkönyv
- 4./ Hogg, Ian V.: A fegyverek enciklopédiája (Zrínyi Kiadó, Budapest, 1993.)
- 5./ 482/244.: Idegen hadseregek műszaki technikája és alkalmazásuk elvei - jegyzet (ZMKA, Műszaki tanszék, 1986.)
- 6./ 482/572.: Idegen hadseregek fegyverzeti és technikai eszközei III.kötet - Műszaki technikai eszközök és harcanyagok - kézikönyv (ZMKA, Fegyverzeti és technikai tanszék, 1988.)
- 7./ Lukács László: Idegen hadseregek műszaki zárai, műszaki záró és átjárónyitó eszközei, lehetőségei (ZMKA, Műszaki tanszék, 1992.)
- 8./ Lukács László: A műszaki zárok leküzdése - jegyzet (ZMKA, Műszaki tanszék, 1993.)
- 9./ 541/0475.: Az akadálytelepítés és zármentesítés fejlődésének perspektívája (VOJENSKA MYSL 1985/8.)
- 10./ AF/6267.: Áttekintés a harckocsik és a páncélozott járművek elleni harc eszközeiről (DEFENSE ELECTRONICS 1986/8.)

- 11./ AF/7229.: Az akadályok a harcban betölthetnek- e olyan szerepet, mint a tűz és a manőver (MYSL WOJSKOWA 1990/1.)
- 12./ AF/7232.: Mobil műszaki akadályok a mozgékony védelem számára (NATO'S SIXTEEN NATIONS 1989/7.
- 13./ Mű/114.: Műszaki felszerelések fényképes kódjegyzéke (Honvédelmi Minisztérium, 1979.)
- 14./ Military Engineering; Volume II.; Field Engineering Pamphlet No 5 - Minelaying (UK., Ministry of Defence, 1982; 1991)
- 15./ Kaminszkij, E.: Duszmszkije kavjorzü /Dusman meglepő aknák/ (Vojennij Vesztnyik, 1988/5)
- 16./ Szpravocsnyik oficera inzsenyernüh vojszk /A műszaki csapatok tisztjének kézikönyve/ Vojennoje Izdatyelsztvo, Moszkva, 1989)
- 17./ Berezovszkij, V.: Prizvodszta bojepripaszov b Italii /Harcanyag gyártás Olaszországban/ (Zarubezsnoje Bojennoje Obozrenyje - a továbbiakban ZVO - 1990/7)
- 18./ Zsukov, N.: Szredszta minyirovanyija armij sztran NATO /A NATO tagországok aknásító eszközei/ (ZVO, 1990/6)
- 19./ Zsukov, N.: Novije protyivotankovije mini /Új harckocsi elleni aknák/ (ZVO. 1992/1)
- 20./ Erbe, Jürgen: Minenverlegen/Minenrännmen /Aknatelepítés, aknamentesítés/ (Wehrtechnik - a továbbiakban WT - 1992/10)
- 21./ Zsukov, N.: Szoversensztvovanyie szredsztv nazemnoj minnoj vojnü I-II. /A földi aknaháború eszközeinek fejlesztése/ (ZVO. 1992/11-12.)
- 22./ Intervention au Cambodge - Emploi des mines et pieges /Aknák és aknacsapdák Kambodzsában/ (Réalisé par EMAT/ BRRI, avec la collaboration de l' Ecole d' Application du GENIE, 1993)
- 23./ New Romanian Anti-Personnel Mines /Új román gyalogság elleni aknák/ (Jane's Intelligence Review POINTER 1994/July)
- 24./ Zuverlässiger Freund und heimtückischer Feind - die Mine /Megbízható barát és álnok ellenség - az akna/ (WT., 1994/8)
- 25./ Askin, S. - Goose S.: The Market for Anti-Personnel Landmines - A Global Survey /A gyalogság elleni aknák kereskedelme - általános áttekintés/ (Jane's Intelligence Review, 1994. szeptember)
- 26./ Mörder-Saat im Reisfeld /Halál-ország a rizsföldön/ (Der Spiegel, 1994/14)

- 27./ The Gorazde Mine /A Gorazdsde akna/ (Jane's Intelligence Review POINTER, 1994. december)
- 28./ The Russian MVU Blast Mine /Az orosz MVU robbantó akna/ (Jane's Intelligence Review POINTER, 1994. december)
- 29./ King, C.: Former Yugoslav Land Mines /A volt Jugoszlávia aknáí/ (Jane's Intelligence Review, volume 7, number 1, 1994)
- 30./ King, C.: Former Yugoslav Booby Traps /A volt Jugoszlávia meglepőaknáí/ (Jane's Intelligence Review, volume 7, number 2, 1994)
- 31./ Zsukov, N.: Szredsztva minyirovanyija armij sztran Vosztocsnoj Evropü I-II. /Kelet-Európa hadseregeinek aknásító eszközei / ZVO, 1995/6-7)
- 32./ Wilhelm, W.: Landminen - Bedrolung und Abwehr /Szárzsföldi aknák - fenyegetés és elhárítás/ (WT, 1995/6.)
- 33./ Haywood, L.: World's Smallest Mine Defies UN /Az ENSZ a világ legkisebb aknáját fedezte fel/ Jane's Intelligence Review POINTER, 1995. augusztus)
- 34./ King, C.: Land Mines in Cambodia I-II. /Aknák Kambodzsában/ (Jane's Intelligence Review, volume 7, number 6-7, 1995)
- 35./ Zsukov, N.: Szredsztva inzsenyernovo voruzsenyija armii Kitaja /Kína hadseregének műszaki harcanyagái/ (ZVO, 1995/12)
- 36./ Isenberg, D.: Landmine Hazards in Bosnia-Herzegovina and Croatia /Aknaveszély Bosznia-Hercegovinában és Horvátországban/ (INTERNET, 1995.december 11.)
- 37./ Force Recognition Guide of Unexploded Ordnance /Segédlet a fel nem robbant harcanyagok felismeréséhez/ (A Sinai félszigeten szolgálatot teljesítő többnemzetiségű rendfenntartó erők tüzszerész csoportjának kiadványa)
- 38./ Dr. Lukács L.: Műszaki zárással kapcsolatos eszközök, harceszközök és anyagok a C+D '93 és '95 kiállításokon (Műszaki Katonai Közlöny, 1995/Különszám)
- 39./ Dr. Lukács L.: Aknák és telepítőrendszerek a C+D '95 kiállításon (Haditechnika, 1996/2)
- 40./ Dr. Lukács L.: Korszerű aknák és aknatelepítő rendszerek Európában (Műszaki Évkönyv, 1996., MH Műszaki Főnökség kiadványa)
- 41./ Tankönyv a tüzszerész és aknakutató alegységek kiképzéséhez (Honvédelmi Minisztérium)
- 42./ Inosztrannije armiji - Vooruzsenyje is tyehnyika - Szpravocsnyik (Vojennoje Izdatyelsztvo, Moszkva, 1982.)
- 43./ JANE'S, MILITARY VEHICLES AND GROUND SUPPORT EQUIPMENT 1985.

- 44./ Oszadcsij, E.-Kozelszkij, M.: Navesivanyije trala KMT-10 /A KMT-10 aknakifordító eke felszerelése/ (Tyehnyika i vooruzsenyije - TIV - ,1988/8)
- 45./ A COV páncélozott akadályelhárító műszaki gép (TIV, 1988/10.)
- 46./ Zsukov, N.: Aknazarak felderítésének és leküzdésének eszközei (ZVO, 1988/11)
- 47./ A ROBAT átjárónyitó berendezés (TIV-1988/11)
- 48./ Egyszerű eszköz az aknamezőn végzendő munkához (Vojenij Vesztnyik 1990/5. 79-80.o.)
- 49./ A.Nyizsalovszkij: Akna-robbanó zárok felderítésének és leküzdésének eszközei (Vojennij Vesztnyik 1990/6. 79-82.o.)
- 50./ Zsukov, N.: Kanadszkaja szisztyema razminyirovanyija FALCON /A kanadai FALCON aknamentesítő rendszer/ (ZVO, 1990/8)
- 51./ Máté Gábor: A KEILER aknamentesítő jármű (Haditechnika, 1991/4.)
- 52./ Zsukov, N.: Amerikanszkij komplekt razminyirovanyija MCAP /Az amerikai MCAP aknamentesítő jármű/ (ZVO, 1992/8)
- 53./ Zsukov, N.: Inzsenyernaja tyehnyika szuhoputnüh vojszk JUAR /Dél-Afrika szárazföldi csapatainak műszaki technikája/ (ZVO, 1993/7)
- 54./ Zsukov, N.: Szredsztva poiszka i obezvrezsivanyija vzrüvoopásznüh prdetmetov /Robbanásveszélyes tárgyak felderítésének és hatástalanításának eszközei/ (ZVO, 1993/9)
- 55./ Vlagyimirov, N.: Anglijszkij zarjad razminyirovanyija ROMANS /Az angol ROMANS átjárónyitó töltet/ (ZVO, 1993/11)
- 56./ Lukács L.-Véghelyi T.: Az aknamezőn történő átjárónyítás lehetséges módszereinek és eszközeinek értékelése (a MH Műszaki Főnökének pályázatán 2.díjat nyert pályamunka, Magyar Hadtudományi Társaság, Műszaki szakosztály, 1993)
- 57./ Erbe, J.: Minenräumen - Eine humanitäre Hilfe /Aknamentesítés - humanitárius segítség/ (WT, 1994/2)
- 58./ Zsukov, N.: Uszoversensztvovanyije anglijszkovo zarjada razminyirovanyija Giant Viper /Az angol Giant Viper aknamentesítő töltet továbbfejlesztése/ (ZVO, 1994/2)
- 59./ Klose, G.: Aufklären, Suchen und Räumen von Landminen /A szárazföldi aknák felderítése és elhárítása/ (WT, 1994/8)
- 60./ Duval-Destin, M. -Thomas, M.: Mine Clearance /Aknamentesítés/ (Military Technology, 1994/9)

- 61./ Novin, Sz.: Preodolenyije zagrazsgyenyij - iz bojevovo opüta armii SZSA /A mûszaki záruk leküzdése - az USA hadseregének harci tapasztalatai alapján/ (ZVO, 1994/11)
- 62./ King, C.: The Mine Conundrum /Az akna talány/ (Jane's Intelligence Review, Special Report, No.8., 1995)
- 63./ Das schwedische Minenräumfahrzeug /A svéd aknamentesítõ jármû/ (WT., 1996/1)
- 64./ Neues Minenräumfahrzeug aus Schweden /Új aknamentesítõ eszköz Svédországból/ (WT., 1996/2)
- 65./ Bofors demonstrates demining vehicle /A Bofors bemutatta új aknamentesítõ gépét/ (Jane's International Defense Review, 1996/2)
- 66./ Evers, S.: Plough may face Bosnia test /Az eke ellenáll a "Bosznia-tesztnek"/ (Jane's Defence Weekly, 1996.01.31)
- 67./ Dutch Army to give Leopards anti-mine role /A Holland Hadsereg Leopard harckocsi alvázra szerelt aknakifordító ekéket kap/ (Jane's Defence Weekly, 1996.01.31)
- 68./ UK mine roller on offer to protect armour /Az angol aknataposó hengert ajánlják a páncélosok védelmére/ (Jane's Defence Weekly, 1996.02.28)
- 69./ German Defense Ministry Orders Antimine Vehicles /A Német Védelmi Minisztérium aknamentesítõ eszközöket rendel/ (Defense News, 1996.02.19-25)
- 70./ Dr. Lukács L.: Az aknamentesítés módszerei és eszközei I-II. (Magyar Honvéd, 1996/16., 1996/20)
- 71./ Military Engineering; Volume II. - Field Engineering Pamphlet No.6. - Detection and Clearance of Mines and Explosive Devices (UK., Ministry of Defence, 1981; 1985; 1988)
- 72./ Novel design of countermine robot /Új aknamentesítõ robot tervezése/ (Jane's International Defense Review 1996/2)
- 73./ Robots on the march /Elõretörnek a robotok/ (Jane's IDR Extra, Volume1, No.8., 1996. augusztus)
- 74./ Jane's Military Vehicles and Logistics 1992/93. - 13. kiadás (Jane's Information Group Limited, Coulsdon, Surry, UK)
- 75./ Ungvár Gyula mk.ezds.: Aeroszol robbanóanyagok, Aeroszol lõszerek (Haditechnikai Szemle, 1981/2.)
- 76./ Tanks of the World /A világ harckocsijai/- 7. kiadás (Bernard & Graefe Verlag, Koblenz, 1990)
- 77./ International Workshop and Study on the State of Knowledge for the Location and Identification of Anti-Personnel Mines /A gyalogság elleni aknák lokalizálása és azonosítása -

nemzetközi tanácskozás/ (Az NSZK Művelődési és Tudományos Kutatási Minisztériumának kiadványa; Office for Official Publications of the European Communities, Luxemburg, 1995)

78./ Hidden Killers - The Global Problem with Uncleared Landmines /Rejtett gyilkosok - a fel nem derített földi telepítésű aknák globális problémája/ (A Report on International Demining prepared by the United States Department of State, Political-Military Affairs Bureau, Office of International Security Operations, 1993)

79./ Chelminski, R.: Gyilkos mezők (Reader's Digest válogatás 1994.március)

80./ Klose, G.J.: Internationales Symposium "Mines, Countermine and Demolitions" - Im Schwerpunkt "De-mining" /Nemzetközi szimpozion az aknákról és az aknamentesítésről/ (WT., 1994/3.)

81./ A taposóakna a legnagyobb ellenfél - A teljes mentesítés harminc évig is eltarthat (Népszabadság, 1996.01.10.)

82./ Defuzing the world landmine threat /A föld hatástalanítja az aknaveszélyt/ (Jane's Defence Weekly, 1996.02.14.)

83./ A joint approach to the hidden threat /Közös tevékenység a rejtett fenyegetés ellen/ (Jane's Defence Weekly, 1996.02.14.)

84./ Ferguson, G.: Australia Prohibits Land Mines /Ausztrália betiltja a földi telepítésű aknákat/ (Defense News, 1996.04.22-28.)

85./ Boutros-Ghali criticizes failure to ban landmines /Butros Ghali bírálja a földi telepítésű aknák tilalmának kudarcát/ (Jane's Defence Weekly, 1996.05.15.)

86./ USA takes first step in banning anti-personnel mines /Az USA megtesz az első lépést a gyalogság elleni aknák betiltása felé/ (Jane's Defence Weekly, 1996.05.22.)

87./ Elekes É.: Taposóaknák: csupán egy lépés a halál; (Népszava, 1996.09.14.)

88./ Kobl J.: A gyalogsági aknák és Svédország (Népszava, 1996.09.14.)

89./ RO-VEH - Remotely Operated VEHICLE (AI Security, Cambridge, UK., prospektusa)

90./ COBRA - The new generation of robot vehicles (GLS - Gesellschaft für logistischen Service mbH - München, FRG, prospektusa)

91./ HOBOL3A1 Remote EOD Robotic Vehicle (Kentree Limited Kilbrittain, Co. Cork, Ireland prospektusa)

92./ RODE - robotic wheeled vehicle for handling and withdrawal of explosive artefacts (Unimex Handels GMBH., München, FRG, prospektusa)

93./ HADRIAN Remote Controlled Robot (Monitor Engineers Ltd., Wallsend, UK., prospektusa)

- 94./ BLOCHER Remote Controlled Two Track Vehicle (Blocher-Motor GMBH., Metzingen, FRG, prospektusa)
- 95./ Bilz MF Manipulator Vehicle Systems (Otto Bilz Werkzeugfabrik GmbH & Co., Ostfildern, FRG, prospektusa)
- 96./ RMI-9 és RMI-10 Remote Mobile Investigator (PEDSCO Ltd., Scarborough, Ontario, Canada, prospektusai)
- 97./ MV 4 Manipulator Vehicle Systems (telerob Gesellschaft für Fernhantierungstechnik mbH, Kiel, FRG, prospektusa)
- 98./ MUN 0.1 Mobile universal carrier (Electrotechnical Research and Projecting Institute, Nová Dubnica, Slovak Republic, és Research and Testing Institute, Slavicin, Czech Republic prospektusa)
- 99./ CYCLOPS Miniature Remotely Operated Vehicle (AB Precision /Poole/ Ltd., Poole, Dorset, UK, prospektusa)
- 100./Jane's Military Vehicles and Logistics 1994/95. - 14. kiadás (Jane's Information Group Limited, Coulsdon, Surry, UK)
- 101./Improvised Landmines /Házi gyártású aknák/ (Paladin Press, Boulder, Colorado, USA)
- 102./CIA Explosives for Sabotage Manual /CIA - Robbanóanyagok szabotázs cselekményekhez/ (Paladin Press, Boulder, Colorado, USA)
- 103./FM 5-31, Boobytraps /Meglepőaknák - USA szabályzat/ (Headquarters Department of the US Army, 1965.)
- 104./Boobytraps - Marijuana Fields; The Police Guide to Lethal Explosive Devices /Meglepőaknák a marihuána mezőkön - Rendőri kézikönyv a robbanószerkezetekről/ (Paladin Press, Boulder, Colorado, USA)
- 105./Special Forces Demolitions Techniques /Speciális csapatok robbantó technikája/ (Paladin Press, Boulder, Colorado, USA, 1988.)
- 106./E-34, Műszaki oktatás a műszaki csapatok számára, 2.füzet - Robbantások - I.rész (Magyar Királyi Honvédelmi Minisztérium, 1928.)
- 107./Ragyevics, P.G. - Volkov, I.V.: Podrúvnüje Szredsztva /Robbantó eszközök/ (Goszudarsztvennoje Vojennoje Izdatyelsztvo, Moszkva, CCCP, 1939.)
- 108./E-mű. 1.: Ideiglenes robbantási utasítás (Honvédelmi Minisztérium, 1950.)
- 109./Halmai Katalin: Hadüzenetet küldenek 220 millió aknának (Népszava, 1997. szeptember 3.)

- 110./Washington nem fogadja el a taposóaknak teljes betiltását (Népszabadság, 1997. Szeptember 15.)
- 111./Félsiker-félkudar az oslói aknakonferencián (F.O.) (Népszabadság, 1997. szeptember 18.)
- 112./Az aknak elleni mozgalomé a Nobel-békedíj (Népszabadság, 1997. október 11.)
- 113./Itthon megsemmisítik a GYATA-64-eket (Népszabadság, 1997. október 14.)
- 114./Countries and Regions with Landmine Burden /Földi telepítésű aknak által szennyezett országok és területek/ (INTERNET)
- 115./Human Rights Watch Arms Project /Emberi Jogokat Felügyelő Leszerelési Kutatás/: Problem Countries still Producing and Exporting Landmines /Földi telepítésű aknakat jelenleg is gyártó és exportáló országok/ (INTERNET, 1997.04.19.)
- 116./Celina Tuttle, Coordinator, IOS/Mines Action, Canada: Ban Land Mines Project /A földi telepítésű aknak betiltásának terve/ (INTERNET, 1997.03.08.)
- 117./Chronology of the Movement to Ban Landmines /A földi telepítésű aknak betiltásáért mozgalom kronológiája/ (INTERNET, 1996.10.03.)

Countries and Regions with Landmine Burden

Revised: 96-04-19

Country	Landmines	Country	Landmines
Afghanistan	10,000,000	Jordan	207,000
Angola	9-15,000,000	Republic of Korea	unknown
Armenia	unknown	Kuwait	unknown
Austria	unknown	Laos	unknown
Azerbaijan	50,000	Latvia	17,000
Belarus	unknown	Lebanon	9,000
Belgium	unknown	Liberia	18,250
Bosnia-Herzegovina	2-3,000,000	Libya	unknown
Cambodia	8-10,000,000	Luxembourg	unknown
Chad	70,000	Mauritania	unknown
Chechnya	unknown	Mexico	unknown
China	10,000,000	Moldova	unknown
Colombia	unknown	Mongolia	unknown
Costa Rica	1-2,000	Myanmar	unknown
Croatia	2,000,000	Netherlands	unknown
Cuba	unknown	Nicaragua	108,000
Cyprus	17,000	Oman	unknown
Czech Republic	unknown	Peru	unknown
Denmark	9,900	Philippines	unknown
Djibouti	unknown	Russian Federation	unknown
Ecuador	60,000	Rwanda	60,000
Egypt	23,000,000	Senegal	unknown
El Salvador	10,000	Sierra Leone	unknown
Eritrea	1,000,000	Slovenia	unknown
Ethiopia	500,000	Somalia	1,000,000
Falkland Islands/Malvinas	25,000	Sri Lanka	unknown
Georgia	75-150,000	Sudan	1,000,000
Germany	1,300	Syria	unknown
Greece	unknown	Tajikistan	unknown
Guatemala	2-4,000	Thailand	unknown
Guinea-Bissau	unknown	Tunisia	unknown
Honduras	30-35,000	Turkey	unknown
Iran	16,000,000	Uganda	unknown
Iraq	10,000,000	Ukraine	unknown
Israel	unknown	Viet Nam	unknown
Yemen	100,000	Western Sahara	unknown
Yugoslavia	500,000	Zimbabwe	unknown

(Sources: Landmine Data Base, Department of Humanitarian Affairs, United Nations and Hidden Killers: The Global Landmine Crisis, United States Department of State).

Problem Countries still Producing and Exporting Landmines

Revised: 96-04-19

Argentina	Hungary (1)	Romania
Belarus	India	Russia
Bosnia-Hertegovina	Iran	Serbia
Brazil	Iraq	Singapore
Bulgaria	Israel	Spain
Burma	Italy (1)	Taiwan
Chile (1)	Japan	Turkey
China	North Korea	Ukraine
Cuba	South Korea	UK (1)
Czech Republic	Pakistan	USA
Egypt	Peru	Vietnam
Finland	Poland (1)	Zimbabwe
Greece	Portugal	

(1) State no current production.

Nations Still Exporting

Bosnia	Iran	Singapore
Bulgaria	Iraq	Zimbabwe
Egypt	Serbia	

Prepared by Human Rights Watch Arms Project--April 1996

"wcp0.html" World Court Project

"a2000.html" Abolition 2000

"ldmn0.html" Landmine Project

"../index.html" Entry index

GYALOGSÁGI AKNÁK FŐBB ADATAI

3. számú melléklet

Megnevezés	Típus	Méreték (mm) átmérő v. hossz x szél. /magasság	Össztömeg/ robbanóanyag (g)	Aknatest	Telepítés módszere	Gyártó ország
Pm-79	gyalogsági taposó	88/50	330/7	műanyag	kézzel vagy aknatelepítővel	Bulgária
PSM-1	ugró repesz	75/112	3000/170	fém	kézzel	Bulgária
MAT-68	gyalogsági taposó	78,5/68,5	230/90	műanyag	kézzel	Románia
MAI-75	gyalogsági taposó	95/61	300/120	műanyag	kézzel, aknatelep. v. szórás	Románia
MS-3	teherelv. műk. akna	110/65	630/310	műanyag	kézzel	Románia
PP Mi-Na-1	gyalogsági taposó	92x72/47	180/96	műanyag	kézzel, aknatelep. v. szórás	Csehszlovákia
PP Mi-Sk	gyalogsági repesz	60/137	1600/75	öntöttvas	kézzel	Csehszlovákia
PP Mi-Sb	gyalogsági repesz	75/140	2100/75	cement	kézzel	Csehszlovákia
PP Mi-Sr	ugró repesz	102/152	3200/330	fém	kézzel	Csehszlovákia
PP Mi-S-1	ugró repesz	116/-	1750/170	fém	távaknásítás	Csehország
PP Mi-Ba	gyalogsági taposó	150/60	340/200	műanyag	kézzel	Csehszlovákia
PP Mi-D	gyalogsági taposó	135x105/55	500/200	fa	kézzel	Csehszlovákia
M-49	gyalogsági taposó	185x50/58	330/75	fa	kézzel	Magyarország
M-62	gyalogsági taposó	187x50/65	320/75	műanyag	kézzel	Magyarország
Gyata-64	gyalogsági taposó	106/61	450/200	műanyag	kézzel	Magyarország
PMA-1	gyalogsági taposó	140x70/30	400/200	műanyag	kézzel	Jugoszlávia
PMA-2	gyalogsági taposó	68/61	140/100	bakelit	kézzel	Jugoszlávia
PMA-3	gyalogsági taposó	111/40	180/35	műanyag	kézzel vagy aknatelepítővel	Jugoszlávia
PMR-2A	gyalogsági repesz	66/132	1700/100	fém	kézzel	Jugoszlávia
PMR-1	gyalogsági repesz	80/120	2000/75	fém	kézzel	Jugoszlávia
PMR-2	gyalogsági repesz	80/120	2200/75	cement	kézzel	Jugoszlávia
PROM-1	ugró repesz	75/470	3000/430	fém	kézzel	Jugoszlávia
PPM-2	gyalogsági taposó	125/62	370/110	műanyag	kézzel	volt NDK
PMD-6	gyalogsági taposó	200x90/65	500/200	fa	kézzel	volt USSR
PMK-40	gyalogsági taposó	70/38	90/51	grafit v. fém	kézzel	volt USSR

GYALOGSÁGI AKNÁK FŐBB ADATAI

3. számú melléklet

PMN	gyalogsági taposó	112/56	600/240	műanyag	kézzel	volt USSR
PMN-2	gyalogsági taposó	125/54	450/115	műanyag	kézzel	volt USSR
PMN-4	gyalogsági taposó	95/46	300/55	műanyag	kézzel v. szórással	Oroszország
OZM-1	ugró repesz	75/120	3000/100	fém	kézzel	volt USSR
OZM-3	ugró repesz	75/120	3000/75	fém	kézzel	volt USSR
OZM-4	ugró repesz	91/140	3200/85	fém	kézzel	Oroszország
POMZ-2	gyalogsági repesz	64/110	1700/75	öntöttvas	kézzel	volt USSR
PFM-1	gyalogsági taposó	119x64/20	80/40	műanyag	szórás v. távknásítás	Oroszország
POM 2	gyalogsági repesz	63/180	1600/140	fém	szórás v. távknásítás	Oroszország
PMN-2	gyalogsági taposó	120/54	400/100	műanyag	szórás v. távknásítás	Oroszország
MAUS -1	gyalogsági taposó	89/46	267/15,5	műanyag	szórás	Olaszország
SB-33	gyalogsági taposó	88/32	140/35	műanyag	szórás	Olaszország
VS-50	gyalogsági taposó	90/45	185/42	műanyag	szórás	Olaszország
VS-Mk2	gyalogsági taposó	90/32	135/33	műanyag	szórás	Olaszország
TS-50	gyalogsági taposó	90/45	186/50	műanyag	szórás v. távknásítás	Olaszország
VS-APF1	ugró repesz	130/190	3500/500	fém	kézzel	Olaszország
VAR/40	gyalogsági taposó	78/45	105/40	műanyag	kézzel	Olaszország
VAR/100	gyalogsági taposó	75/57	170/100	műanyag	kézzel	Olaszország
AUS 50/5	gyalogsági repesz	125/...	1400/...	műanyag	kézzel	Olaszország
M16A1	ugró repesz	103/199	3740/513	fém	kézzel	USA
M86PDM	ugró repesz	90x65/65	450/22	fém	távknásítás	USA
SM-41	gyalogsági taposó	70x70	60-70/10	szövet	szórás	USA
M-12	gyalogsági taposó	78x78	70-80/15	szövet	szórás	USA
M 14	gyalogsági taposó	55,6/36,7	127/30	műanyag	szórás	USA
M 25	gyalogsági taposó	29/92	90/9,0	műanyag	kézzel v. szórás	USA
M-3	ugró repesz	90x90/140+80	4700/408	fém	kézzel	USA
72 (B)	gyalogsági taposó	78/40	150/28	műanyag	kézzel v. szórás	Kína
69	ugró repesz	61/114	1350/100	fém	kézzel	Kína
SAPM	gyalogsági repesz	52/97	.../52	fém	szórás	Kína

GYALOGSÁGI AKNÁK FŐBB ADATAI

3. számú melléklet

SAPEM	gyalogsági taposó	71x54/31	85/14	műanyag	szórás	Kína
...	gyalogsági taposó	43/24	.../22	műanyag	szórás v. távaknásítás	Kína
M 85	gyalogsági repesz	...	292/44	fém	távknásítás	Izrael
No 4	gyalogsági taposó	160x70/55	350/180	műanyag	kézzel	Izrael
No 10	gyalogsági taposó	70/75	120/50	műanyag	kézzel	Izrael
MD 82B	gyalogsági taposó	55/55	.../28	műanyag	kézzel v. szórás	Vietnam
MN 79	gyalogsági taposó	56/40	99/29	műanyag	kézzel v. szórás	Vietnam
MBV 78A2	gyalogsági repesz		150/65	műanyag	kézzel	Vietnam
gyptomi tapos	gyalogsági taposó	134x49/37	270/200	műanyag	kézzel	Egyiptom
MK 2	gyalogsági taposó	198x98/37	.../200	fa	kézzel	Egyiptom
1951 M	gyalogsági taposó	70/52	85/45	műanyag	kézzel	Franciaország
APDV-59	gyalogsági taposó	60/30	85/60	műanyag	kézzel	Franciaország
MAPDV-61	gyalogsági taposó	35/27	125/57	műanyag	kézzel v. szórás	Franciaország
MAPDV-63	gyalogsági taposó	35/27	100/30	műanyag	kézzel v. szórás	Franciaország
M 1951/1955	ugró repesz	97/158	4490/408	fém	kézzel	Franciaország
M 22	gyalogsági taposó	72/50	85/40	műanyag	kézzel	Hollandia
M 15	gyalogsági taposó	113x100/67	79/176	műanyag	kézzel	Hollandia
NR 257	gyalogsági taposó	65/39	158/100	műanyag	kézzel	Belgium
NR 409	gyalogsági taposó	82/28	183/80	műanyag	kézzel	Belgium
NR 413	gyalogsági repesz	46/230	690/95	fém	kézzel	Belgium
NR 442	ugró repesz	105/150+95	4500/560	fém	kézzel	Belgium
DM 11 gyata	gyalogsági taposó	81/37	200/114	műanyag	kézzel v. szórás	NSZK
PPM-2	gyalogsági taposó	124/140	371/110	műanyag	kézzel	NSZK
DM 31	ugró repesz	102/126+34	4000/550	fém	kézzel	NSZK
C3A1 (Elsie)	gyalogsági taposó	51/76	57/7,6	műanyag	kézzel v. szórás	GBR és Canada
Ranger APMS	gyalogsági taposó	60/...	110/...	műanyag	szórás	GBR
6MK1	gyalogsági taposó	44/203	230/140	műanyag	kézzel v. szórás	GBR
SpM75	ugró repesz	125/170+85	6000/500	műanyag	kézzel	Ausztria
LI-11	gyalogsági taposó	80/35	200/110	műanyag	kézzel	Svédország

HARCKOCSI ELLENI AKNÁK FŐBB ADATAI

4. számú melléklet

Megnevezés	Típus	Méret (mm) átmérő v. hossz x szél /magasság	Ossztömeg/ robb.ag. (kg)	Akna test	Telepítés módszere	Gyártó ország
PTM-80P	lánctalp elleni	320/90	9/7,6	műanyag	kézzel v. géppel	Bulgária
MAT-62B	lánctalp elleni	340/134	9,8/7,2	műanyag	kézzel v. géppel	Románia
MAT-76	lánctalp elleni	320/...	10/9,35	műanyag	kézzel v. géppel	Románia
MC-71	fenék elleni	350/260	8,2/5,1	fém	kézzel	Románia
PT Mi-Ba	lánctalp elleni	324/115	7,8/6	műanyag	kézzel	Csehszlovákia
PT Mi-Ba-2	lánctalp elleni	395x230/135	9,6/...	műanyag	kézzel	Csehszlovákia
PT Mi-Ba-3	lánctalp elleni	330/108	9,9/7,2	műanyag	kézzel v. géppel	Csehszlovákia
PT Mi-K	lánctalp elleni	300/102	7,2/4,9	fém	kézzel v. géppel	Csehszlovákia
PT Mi-P	fenék elleni	238/745	10/5,8	fém	kézzel	Csehszlovákia
PT Mi-U	lánctalp és fenék ell.	317/120-600	9,4/7,1	műanyag	kézzel v. géppel	Csehszlovákia
PT Mi-D	lánctalp elleni	320x230/140	7,8/5	fa	kézzel	Csehszlovákia
Na Mi-Ba	lánctalp elleni	200/250	.../2,4	műanyag	kézzel v. géppel	Csehszlovákia
TQ-Mi	lánctalp elleni	560/150	10/5,2	karton	kézzel	Csehszlovákia
MPP-B "Wierzba"	lánctalp elleni	320/128	9,7/8,1	műanyag	kézzel v. géppel	Lengyelország
MN-111	fenék elleni	116/257	3,5/...	műanyag	szórás	Lengyelország
MN-121	fenék elleni	116/187	2,8/...	műanyag	szórás v. távaknásítás	Lengyelország
UKA-63	lánctalp v. fenék ellen	298/120	9,0/6,0	fém	kézzel v. géppel	Magyarország
TMM-1	lánctalp elleni	310/100	8,6/5,6	fém	kézzel	Jugoszlávia
TMA-1A	lánctalp elleni	315/100	6,5/5,4	műanyag	kézzel	Jugoszlávia
TMA-2	lánctalp elleni	260x200/140	7,5/6,5	műanyag	kézzel	Jugoszlávia
TMA-3	lánctalp elleni	265/80	6,6/6,5	műanyag	kézzel	Jugoszlávia
TMA-4	lánctalp elleni	285/100	6,3/5,5	műanyag	kézzel	Jugoszlávia
TMA-5	lánctalp elleni	312x275/113	6,6/5,5	műanyag	kézzel	Jugoszlávia
TMRP-6	lánctalp v. fenék ellen	290/132	7,2/5,1	műanyag	kézzel v. géppel	Jugoszlávia
PM-60	lánctalp elleni	320/117	11,4/7,5	műanyag	kézzel v. géppel	volt NDK

HARCKOCSI ELLENI AKNÁK FŐBB ADATAI

4. számú melléklet

TMD-B	lánctalp elleni	320x280/160	12,0/10,0	fa	kézzel	volt USSR
TMB-2	lánctalp elleni	270/135	6,5/5	paraf. papír	kézzel	volt USSR
TM-38	lánctalp elleni	250x250/80	5,5/3,6	fém	kézzel	volt USSR
TM-41	lánctalp elleni	250/140	5,5/4	fém	kézzel	volt USSR
TM-44	lánctalp elleni	300/160	7,25/5,5	fém	kézzel	volt USSR
TM-46	lánctalp elleni	300/108	8,5/5,3	fém	kézzel v. géppel	volt USSR
TM-57	lánctalp elleni	315/115	9,5/7	fém	kézzel v. géppel	volt USSR
TM-60	lánctalp elleni	300/...	11,4/9,9	műanyag	kézzel	volt USSR
TM-62	lánctalp elleni	340/129	9,9/7,6	műanyag	kézzel v. géppel	volt USSR
TM-62D	lánctalp elleni	340x295/178	11-13/5,8-11	fa	kézzel	volt USSR
TMK-2	fenék elleni	307/265+865	12/6,5	fém	kézzel	volt USSR
PTM-3	lánctalp elleni	330x84/84	5/1,85	fém	szórás v. távaknásítás	Oroszország
69 mintájú	lánctalp elleni	270/100	6,4/5	műanyag	géppel v. szórás	Kína
72 mintájú	lánctalp elleni	280/93	8,1/5	fém	kézzel v. géppel	Kína
72 mintájú	lánctalp elleni	270/100	6,5/5,4	műanyag	kézzel v. géppel	Kína
84 mintájú	fenék elleni	114/160	3/0,8	fém	géppel v. szórás	Kína
No. 4	lánctalp elleni	230/100	5,2/2	fém	kézzel v. géppel	Kína
SATM	fenék elleni	114/125	2,2/...	műanyag	szórással	Kína
M 19	lánctalp elleni	332x332/93,7	12,4/9,5	műanyag	kézzel v. géppel	USA, Törökország
M 15	lánctalp elleni	320/124	13,6/10	fém	kézzel	USA
M 21	fenék elleni	228/115+700	8,5/4,8	fém	kézzel	USA
M 26	lánctalp elleni	300/120	9/...	műanyag	kézzel v. géppel	Hollandia
M 25	lánctalp elleni	305/128	12,97/9	fém	kézzel v. géppel	Hollandia
T 40	lánctalp elleni	280/90	6/4,08	fém	kézzel	Hollandia
M3	lánctalp elleni	230x230/130	6,8/6	műanyag	kézzel	Belgium
MACI 51	lánctalp v. fenék ellen	300/95	7/6,5	üvegszál	kézzel v. géppel	Franciaország
MACI 52	lánctalp v. fenék ellen	300/95 v. 120	9/6,5	üvegszál	kézzel v. géppel	Franciaország
Mi AC HPD F1	fenék elleni	280x185/105	6,1/2	műanyag	kézzel v. géppel	Franciaország
SH-55	lánctalp elleni	265/...	7,3/5,5	műanyag	kézzel v. géppel	Olaszország

HARCKOCSI ELLENI AKNÁK FŐBB ADATAI

4. számú melléklet

VS-3.6	lánctalp elleni	248/115	5,0/4,0	műanyag	kézzel v. géppel	Olaszország
VS-2.2	lánctalp elleni	240/120	3,5/2,13	műanyag	kézzel v. géppel	Olaszország
VS-HCT	fenék elleni	222/110	4/2,05	műanyag	kézzel v. géppel	Olaszország
VS-HCT2	fenék elleni	260x260/128	6,8/2,3	műanyag	kézzel v. géppel	Olaszország
TC/2.4	lánctalp elleni	204/108	3,3/2,4	műanyag	kézzel v. géppel	Olaszország
TC/3.6	lánctalp elleni	270/145	6,8/3,6	műanyag	kézzel v. géppel	Olaszország
MAT/5	lánctalp elleni	290/108	7,0/5,0	műanyag	kézzel v. géppel	Olaszország
MAT/6	lánctalp elleni	270/142	7,1/6,3	műanyag	kézzel v. géppel	Olaszország
TC/6	lánctalp elleni	270/185	9,6/6,0	műanyag	kézzel v. géppel	Olaszország
DM 11 hka	lánctalp elleni	300/90	7,4/7	test nélküli	kézzel v. géppel	NSZK
PM-60 (K-1)	lánctalp elleni	320/117	11,35/7,5	műanyag	kézzel v. géppel	NSZK
DM 21	lánctalp elleni	300/100	9,2/4,8	fém	kézzel v. géppel	NSZK
Mk 7	lánctalp elleni	330/127	14,7/9	fém	kézzel v. géppel	GBR
Mk 5	lánctalp elleni		5,4/3,6	fém	kézzel	GBR
L9A1 "Barmine"	lánctalp elleni	1200x108/80	10,4/8,4	műanyag	kézzel v. géppel	GBR
L3A1	lánctalp elleni	266/...	7,7/...	műanyag	kézzel	GBR
STM-1	lánctalp elleni	300/96	7,4/7	műanyag	kézzel	Szingapur
M102	lánctalp elleni		8/7,5	test nélküli	kézzel	Svédország
M 41-17	lánctalp elleni	270/125	8,0/5,0	fém	kézzel	Svédország
M 52	lánctalp elleni	345/77	8,98/7,48	fém	kézzel	Svédország
FFV 028	lánctalp és fenék ell.	250/120	8,0/4,0	műanyag	kézzel v. géppel	Svédország
ATM 2000E	lánctalp és fenék ell.	251x251/130	6,5/1,5	műanyag	kézzel v. géppel	Ausztria